

POLICIES FOR THE DEVELOPMENT OF NON-PUBLIC PRESCHOOL EDUCATION IN VIETNAM – CURRENT SITUATION AND SOLUTIONS

Nguyen Thi Nga^{*1}, Ho Thanh Binh²,
Do Minh Thu³

* Corresponding author
Email: ngant@vnies.edu.vn

² Email: binhht@vnies.edu.vn

³ Email: thudm@vnies.edu.vn

^{1,2,3} The Vietnam National Institute
of Educational Sciences
101 Tran Hung Dao, Hoan Kiem,
Hanoi, Vietnam

Received: 22/01/2025

Revised: 25/02/2025

Accepted: 09/4/2025

Published: 20/4/2025

Abstract: The development of non-public preschool education is considered a crucial approach to promoting equity and expanding learning opportunities for children. This paper examines the current state of policies for the development of non-public preschool education in Vietnam, assessing their responsiveness to the needs of children and non-public preschool teachers. The study employs data collection, analysis, and synthesis through surveys, focus group discussions, and in-depth interviews with parents, managers, and non-public preschool teachers in Binh Duong, Hai Duong, Hanoi, and Da Nang. The findings highlight the extent to which policies address local needs, the challenges in implementation, and the expectations of parents and stakeholders in non-public preschool education. To ensure the effective and sustainable development of policies in this sector, it is essential to implement flexible solutions, reduce barriers, and bridge gaps in access to quality preschool education, thereby enhancing equity and inclusivity in child care and education.

Keywords: Policy, preschool education, non-public sector, current situation, solution.

CHÍNH SÁCH PHÁT TRIỂN GIÁO DỤC MẦM NON NGOÀI CÔNG LẬP CỦA VIỆT NAM HIỆN NAY - THỰC TRẠNG VÀ GIẢI PHÁP

Nguyễn Thị Nga^{*1}, Hồ Thanh Bình²,
Đỗ Minh Thu³

* Tác giả liên hệ
Email: ngant@vnies.edu.vn

² Email: binhht@vnies.edu.vn

³ Email: thudm@vnies.edu.vn

^{1,2,3} Viện Khoa học Giáo dục Việt Nam
101 Trần Hưng Đạo, Hoàn Kiếm,
Hà Nội, Việt Nam

Nhận bài: 22/01/2025

Chỉnh sửa xong: 25/02/2025

Chấp nhận đăng: 09/4/2025

Xuất bản: 20/4/2025

Tóm tắt: Phát triển giáo dục mầm non ngoài công lập được xem là con đường bảo đảm công bằng, tăng cơ hội học tập cho trẻ em. Bài báo chỉ ra thực trạng chính sách phát triển giáo dục mầm non, mức độ đáp ứng với trẻ em, giáo viên mầm non ngoài công lập. Nghiên cứu được thực hiện qua thu thập, phân tích, tổng hợp thông tin bằng phiếu hỏi, thảo luận nhóm, phỏng vấn sâu với đại diện cha mẹ trẻ, cán bộ quản lý, giáo viên mầm non ngoài công lập tại tỉnh Bình Dương, Hải Dương, Hà Nội và Đà Nẵng. Kết quả nghiên cứu chỉ ra mức độ đáp ứng chính sách ở địa phương, khó khăn trong triển khai thực hiện, kì vọng của cha mẹ trẻ và đội ngũ giáo dục mầm non ngoài công lập... Để phát triển chính sách giáo dục mầm non ngoài công lập hiệu quả và bền vững cần xây dựng các giải pháp linh hoạt, giảm rào cản, thu hẹp khoảng cách trong tiếp cận với giáo dục mầm non có chất lượng, đảm bảo hơn nữa sự công bằng, bình đẳng trong chăm sóc, giáo dục trẻ.

Từ khóa: Chính sách, giáo dục mầm non, ngoài công lập, thực trạng, giải pháp.

1. Đặt vấn đề

Trong những năm qua, Việt Nam đã ban hành nhiều chính sách liên quan đến trẻ em nói chung và trẻ độ tuổi mầm non nói riêng. Theo đó, chất lượng chăm sóc, giáo dục trẻ từng bước được nâng lên đáng kể, thu hẹp khoảng cách chênh lệch giữa mầm non công lập và ngoài công lập. Đã có một số văn

bản, chính sách hướng dẫn và hỗ trợ phát triển giáo dục mầm non ngoài công lập tạo điều kiện về đất đai, giảm thuế và cung cấp các gói hỗ trợ tài chính như: Quyết định 1677/QĐ-TTg về Đề án phát triển Giáo dục Mầm non giai đoạn 2018-2025, Nghị định 105/2020/NĐ-CP ngày 08 tháng 9 năm 2020 của

Chính phủ quy định về Chính sách phát triển giáo dục mầm non... Tuy nhiên, vấn đề đội ngũ, nâng cao chất lượng các cơ sở giáo dục mầm non ngoài công lập luôn được đặt ra tại các khu vực này. Điều này được phản ánh qua nghiên cứu của Trâm, TTN (2011) và Unicef Việt Nam (2016). Việc nghiên cứu đề xuất điều chỉnh, bổ sung chính sách phát triển giáo dục mầm non ngoài công lập ở Việt Nam là vấn đề cần được đặt ra giúp giáo dục mầm non ngoài công lập theo kịp sự phát triển của thế giới (Thu, MD., Thang, TN., Binh, TH, Hong, TTP, 2023)... Điều này chính là những thách thức lớn trong việc phát triển giáo dục mầm non ngoài công lập. Song, theo xu thế hiện nay cơ sở giáo dục mầm non ngoài công lập là một bộ phận không thể thiếu trong hệ thống giáo dục quốc dân và phát triển song hành cùng với các cơ sở giáo dục công lập và đóng góp rất nhiều cho xã hội cả về mặt giáo dục, xã hội lẫn lợi ích kinh tế. Việc đầu tư, mở rộng cơ hội tiếp cận và nâng cao chất lượng của các cơ sở giáo dục mầm non ngoài công lập với những giải pháp phù hợp trong bối cảnh hiện nay góp phần giảm áp lực cho hệ thống giáo dục mầm non công lập, đáp ứng nhu cầu của cha mẹ trẻ; giải quyết vấn đề đảm bảo công bằng trong giáo dục và thực hiện quyền trẻ em. Chính sách phát triển giáo dục mầm non ngoài công lập giúp mở rộng cơ hội tiếp cận giáo dục mầm non cho mọi trẻ em và giảm ngân sách của Nhà nước chi cho giáo dục.

Tại Việt Nam, mỗi địa phương có những thế mạnh và hạn chế riêng đối với phát triển cơ sở giáo dục mầm non ngoài công lập, song đều tạo được bối cảnh phát triển chung như: Gia tăng tỉ lệ trẻ đến lớp, đáp ứng được nhu cầu đa dạng của cha mẹ trẻ... Các cơ quan quản lý nhà nước về giáo dục các cấp đã ban hành những văn bản quy phạm pháp luật để tạo cơ sở pháp lý cho việc quản lý và điều hành các hoạt động tại các cơ sở giáo dục mầm non ngoài công lập. Nhiều địa phương đã quan tâm chỉ đạo và có những chủ trương, chính sách, quy định cụ thể dành cho các cơ sở giáo dục mầm non ngoài công lập. Tuy nhiên, do nhu cầu xã hội đối với giáo dục mầm non ngày càng tăng dẫn đến sự phát triển nhanh chóng của các cơ sở giáo dục mầm non ngoài công lập khiến cho việc quản lý còn gặp nhiều khó khăn. Theo Báo cáo tổng kết năm học 2023 - 2024 toàn quốc huy động được 5.120.710 trẻ tới trường lớp, trong đó có 1.275.455 trẻ em đến các cơ sở giáo dục mầm non ngoài công lập, đạt tỉ lệ 24.9%, tăng 1.6% so với năm học trước (Vụ Giáo dục Mầm non, 2023). Từ đó cho thấy khó khăn, thách thức chủ yếu trong chính sách phát triển cơ sở giáo dục mầm non ngoài công lập là vấn đề về giáo viên, cán bộ quản lý; vấn đề về cơ sở

vật chất, công tác quản lý và cơ chế phối hợp và văn bản hướng dẫn. Các chính sách này không chỉ nhằm đảm bảo quyền lợi cho giáo viên mầm non mà còn phù hợp với những đặc thù trong công việc của họ.

2. Phương pháp nghiên cứu

Bài viết sử dụng các phương pháp nghiên cứu lý luận: Thu thập, phân tích, tổng hợp, hệ thống hóa thông tin có liên quan và phương pháp nghiên cứu thực tiễn qua sử dụng bộ công cụ gồm 01 phiếu hỏi với 32 cán bộ quản lý, 240 giáo viên mầm non ngoài công lập, 160 cha mẹ trẻ có con gửi tại các cơ sở mầm non ngoài công lập; 01 phiếu phỏng vấn sâu với 15 cán bộ quản lý, giáo viên mầm non, 15 cha mẹ trẻ và doanh nghiệp đại diện cho 4 tỉnh/thành: Hải Dương, Đà Nẵng, Hà Nội và Bình Dương trong khoảng thời gian từ tháng 9 năm 2022 đến tháng 5 năm 2023.

3. Kết quả nghiên cứu

3.1. Khái niệm

Theo Từ điển Tiếng Việt: “Chính sách là sách lược và các chủ trương, biện pháp cụ thể để thực hiện đường lối và nhiệm vụ trong một thời kỳ lịch sử nhất định. Phát triển là biến đổi hoặc làm cho biến đổi theo chiều hướng tăng lên từ ít đến nhiều, hẹp đến rộng, thấp đến cao, đơn giản đến phức tạp” (Hoàng Phê, 1999).

Theo Nguyễn Đăng Thành, chính sách là khái niệm được đề cập dưới nhiều góc độ khác nhau, trong đó đa phần các nghiên cứu đưa ra các định nghĩa gắn với chính sách công. Ví dụ: “Chính sách công là tất cả những gì nhà nước chọn làm hoặc không làm”. Trong đó, chia nhóm định nghĩa về chính sách như sau: 1/ Nhóm xác định chính sách công như là sản phẩm của hoạt động có mục đích của nhà nước. Những định nghĩa thuộc nhóm này có mức độ khái quát khác nhau chú trọng tới những thuộc tính của chính sách khác nhau; 2/ Nhóm xác định chính sách như là quá trình của các bước giải quyết những vấn đề công cộng (Nguyễn Đăng Thành, 2002).

Chính sách được hiểu là tập hợp các hướng dẫn, quy định và biện pháp cụ thể để thực hiện giải quyết các vấn đề trong một thời kỳ, lĩnh vực cụ thể. Chính sách giáo dục mầm non là tập hợp các hướng dẫn, quy định và biện pháp cụ thể để thực hiện giải quyết các vấn đề liên quan đến giáo dục mầm non trong một thời kỳ cụ thể.

Chính sách phát triển là tập hợp các hướng dẫn, quy định và biện pháp được thiết lập bởi cơ quan có thẩm quyền nhằm giải quyết các vấn đề, thúc đẩy sự tiến bộ theo chiều hướng tăng lên trong một thời kỳ, lĩnh vực cụ thể.

Chính sách phát triển giáo dục mầm non ngoài công lập là định hướng, giải pháp của Nhà nước để giải quyết vấn đề thực tiễn của giáo dục mầm non ngoài công lập nhằm đạt mục tiêu phát triển giáo dục mầm non ngoài công lập và góp phần đạt được mục tiêu phát triển giáo dục mầm non trong một thời kỳ cụ thể.

3.2. Thực trạng chính sách phát triển cơ sở giáo dục mầm non ngoài công lập ở Việt Nam

3.2.1. Thực trạng hệ thống văn bản pháp quy từ trung ương đến địa phương về phát triển giáo dục mầm non nói chung và phát triển giáo dục mầm non ngoài công lập nói riêng

Trong những năm qua, Đảng và Nhà nước đã ban hành đường lối, chủ trương, chính sách về bảo vệ, chăm sóc, giáo dục trẻ em nói chung, trẻ mầm non nói riêng, đồng thời cũng đã chỉ đạo các bộ, ngành ban hành nhiều văn bản pháp luật, tạo cơ sở pháp lý quan trọng cho công tác chăm sóc, nuôi dưỡng, giáo dục trẻ trong các cơ sở giáo dục công lập và ngoài công lập.

Các văn kiện, chính sách của Đảng, Nhà nước, các bộ, ngành tạo hành lang pháp lý và định hướng cho công tác chăm sóc, giáo dục trẻ em nói chung và trẻ mầm non nói riêng bao gồm: Chỉ thị số 23/CT-TTg ngày 26 tháng 5 năm 2020 của Thủ tướng Chính phủ về việc tăng cường các giải pháp bảo đảm thực hiện quyền trẻ em và bảo vệ trẻ em; Quyết định 23/QĐ-TTg ngày 07 tháng 01 năm 2021 của Thủ tướng Chính phủ phê duyệt Chương trình hành động quốc gia vì trẻ em giai đoạn 2021-2030; Chỉ thị số 28 - CT/TW, ngày 25 tháng 12 năm 2023 của Bộ Chính trị về Tăng cường công tác chăm sóc, giáo dục và bảo vệ trẻ em đáp ứng yêu cầu phát triển đất nước phồn vinh, hạnh phúc; Nghị quyết số 68/NQ-CP ngày 09 tháng 5 năm 2024 của Chính phủ ban hành Chương trình hành động của Chính phủ thực hiện Nghị quyết số 42-NQ/TW ngày 24 tháng 11 năm 2023, Hội nghị lần thứ tám Ban chấp hành Trung ương Đảng khóa XIII về tiếp tục đổi mới, nâng cao chất lượng chính sách xã hội, đáp ứng yêu cầu sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc trong giai đoạn mới.

Hệ thống văn bản pháp luật cụ thể hóa, thể chế hóa chính sách về bảo vệ, chăm sóc, giáo dục trẻ em mầm non nói chung được ban hành tương đối đầy đủ, đồng bộ, bám sát yêu cầu thực tiễn, tạo cơ sở pháp lý quan trọng cho công tác chăm sóc, phát triển trẻ em, bao gồm: Hiến pháp năm 2013; Luật Trẻ em, số 102/2016/QH13; Luật Giáo dục, số 43/2019/QH14; Quyết định 1677/QĐ-TTg ngày 03 tháng 12 năm 2018 của Thủ tướng Chính phủ phê duyệt Đề án phát triển Giáo dục Mầm non

giai đoạn 2018-2025; Quyết định 23/QĐ-TTg ngày 07 tháng 01 năm 2021 của Thủ tướng Chính phủ phê duyệt Chương trình hành động quốc gia vì trẻ em giai đoạn 2021-2030.

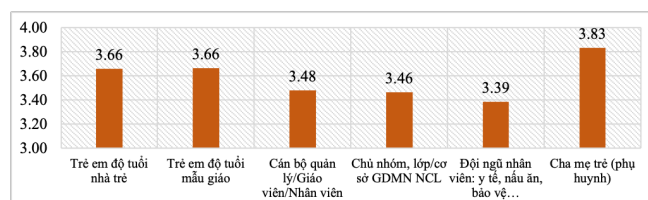
Các chính sách cụ thể hướng tới các đối tượng thụ hưởng là giáo viên, trẻ ở các cơ sở giáo dục mầm non công lập và ngoài công lập thuộc các khu vực khác nhau, bao gồm: Quyết định số 1677/QĐ-TTg ngày 03 tháng 12 năm 2018 của Thủ tướng Chính phủ phê duyệt Đề án phát triển giáo dục mầm non giai đoạn 2018-2025; Quyết định số 239/QĐ-TTg ngày 09 tháng 02 năm 2010 phê duyệt Đề án Phổ cập giáo dục mầm non cho trẻ em năm giai đoạn 2010-2015; Thông tư số 48/2011/TT-BGDĐT ngày 25 tháng 10 năm 2011 của Bộ Giáo dục và Đào tạo quy định Chế độ làm việc đối với giáo viên mầm non; Thông tư liên tịch số 20/2015/TTLT-BGDĐT-BNV ngày 01 tháng 11 năm 2015 của Bộ Nội vụ, Bộ Giáo dục và Đào tạo quy định Mã số, tiêu chuẩn chức danh nghề nghiệp giáo viên mầm non; Thông tư liên tịch 06/2015/TTLB-BGDĐT-BNV ngày 01 tháng 5 năm 2015 của Bộ Nội vụ, Bộ Giáo dục và Đào tạo quy định về Danh mục khung vị trí việc làm và định mức số lượng người làm việc trong các cơ sở giáo dục mầm non công lập; Nghị định 06/2018/NĐ-CP ngày 05 tháng 01 năm 2018 của Chính phủ quy định Chính sách hỗ trợ ăn trưa đối với trẻ em mẫu giáo và chính sách đối với giáo viên mầm non.

Các chính sách về xã hội hóa giáo dục; hợp tác quốc tế, trong nước và đầu tư nước ngoài trong lĩnh vực giáo dục, trong đó có giáo dục mầm non, được cụ thể hóa tại các văn bản: Nghị định số 80/2017/NĐ-CP ngày 17 tháng 07 năm 2017 quy định về Môi trường giáo dục an toàn, lành mạnh, thân thiện, phòng, chống bạo lực học đường; Nghị định số 46/2017/NĐ-CP ngày 21 tháng 4 năm 2017 của Chính phủ quy định về Điều kiện đầu tư và hoạt động trong lĩnh vực giáo dục. Nghị định bao gồm các quy định về điều kiện thành lập nhóm trẻ, lớp mẫu giáo độc lập tư thục; Nghị định số 86/2018/NĐ-CP ngày 06 tháng 06 năm 2018 của Thủ tướng Chính phủ về Hợp tác đầu tư nước ngoài trong lĩnh vực giáo dục. Nghị định bao gồm các quy định về Hợp tác đầu tư nước ngoài trong các cơ sở giáo dục mầm non; Nghị định số 145/2020/NĐ-CP ngày 14 tháng 12 năm 2020 của Chính phủ Quy định chi tiết và hướng dẫn thi hành một số điều của Bộ luật Lao động về điều kiện lao động và quan hệ lao động. Nghị định bao gồm quy định về tổ chức nhà trẻ, lớp mẫu giáo ở nơi có nhiều lao động; Quyết định số 404/QĐ-TTg ngày 20 tháng 3 năm 2014 của Thủ tướng Chính phủ phê duyệt Đề án “Hỗ trợ, phát

triển nhóm trẻ độc lập tư thục ở khu vực khu công nghiệp, khu chế xuất đến năm 2020”; Nghị định 105/2020/NĐ-CP ngày 08 tháng 9 năm 2020 của Chính phủ quy định về Chính sách phát triển giáo dục mầm non; Quyết định số 53/QĐ-TTg ngày 15 tháng 01 năm 2024 của Thủ tướng Chính phủ ban hành Chương trình công tác năm 2024 của Chính phủ, Thủ tướng Chính phủ. Theo đó, Thủ tướng Chính phủ giao Bộ Giáo dục và Đào tạo xây dựng Đề án Phát triển cơ sở giáo dục mầm non và nâng cao chất lượng chăm sóc, giáo dục trẻ 06 tháng đến 36 tháng tuổi là con công nhân tại địa bàn có khu công nghiệp, khu chế xuất giai đoạn 2024-2030.

3.2.2. Thực trạng chính sách phát triển cơ sở giáo dục mầm non ngoài công lập

Đánh giá về mức độ đáp ứng của các chính sách phát triển giáo dục mầm non ngoài công lập cho thấy, các đối tượng khảo sát có sự thống nhất cao trong đánh giá mức độ đáp ứng giữa nhóm giáo viên, cán bộ quản lý. Tuy không có sự khác biệt về ý kiến đánh giá giữa các tỉnh/thành: Hải Dương, Đà Nẵng, Hà Nội và Bình Dương, song có sự khác biệt về mức độ đáp ứng của chính sách theo đối tượng hưởng lợi. Trong đó, cán bộ quản lý, giáo viên cho rằng, đối với giáo dục mầm non ngoài công lập, chính sách hiện nay đáp ứng tốt nhất đối với cha mẹ trẻ, tiếp đến là trẻ em, đội ngũ nhân viên: bao gồm y tế, nấu ăn, bảo vệ..., cụ thể trong Biểu đồ 1:

Biểu đồ 1: Ý kiến của giáo viên, cán bộ quản lý về mức độ đáp ứng của chính sách phát triển giáo dục mầm non ngoài công lập theo đối tượng hưởng lợi.

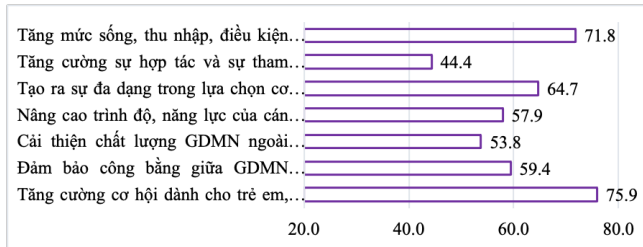
Kết quả biểu đồ trên khẳng định rằng, các chính sách giáo dục mầm non ngoài công lập hiện nay đã đáp ứng tốt nhất cho cha mẹ trẻ về hỗ trợ mở rộng mạng lưới, nơi gửi trẻ, giúp họ có sự lựa chọn đa dạng, cha mẹ trẻ là công nhân ở khu công nghiệp được hỗ trợ kinh phí... Tuy nhiên, đối với các đối tượng thụ hưởng khác như: giáo viên mầm non, cán bộ quản lý, chủ nhóm...vấn đề chính sách đáp ứng còn thấp. Đặc biệt, kết quả khảo sát trực tiếp cho thấy, Thông tư số 48/2011/TT-BGDĐT ngày 29 tháng 11 năm 2011 của Bộ Giáo dục và Đào tạo và Nghị định 105/2020/NĐ-CP ngày 08 tháng 09 năm

2020 của Chính phủ chưa đáp ứng phát triển giáo dục mầm non vì hầu hết đội ngũ giáo dục mầm non phải làm việc nhiều hơn 8 giờ/ngày, một bộ phận phải làm việc nhiều hơn 10 giờ/ngày, khối lượng công việc quá tải, chưa đáp ứng theo quy định của Luật Lao động, ảnh hưởng tới năng suất lao động, sức khỏe, điều kiện sống gia đình cũng của đội ngũ. Bên cạnh đó, tồn tại sự bất cập vì sự cắt giảm biên chế vị trí việc làm theo Thông tư 06/2015/TTLT-BGDĐT-BNV. Theo đó, hầu hết đối tượng khảo sát đều mong được đáp ứng chế độ làm việc, chế độ đãi ngộ phù hợp với bối cảnh hiện nay.

Theo kết quả khảo sát, mặc dù số lượng trường mầm non tư thục giảm nhưng số trường mầm non tư thục có quy mô lớn ngày càng tăng đều ở các tỉnh/thành được khảo sát. Tuy nhiên, tại một số khu công nghiệp việc thực hiện Nghị định 105, Điều 10 chưa đáp ứng vì trẻ là con công nhân, người lao động tập trung vào các nhóm trẻ (30%), tại các lớp mẫu giáo, tỉ lệ trẻ em là con công nhân không đủ 30% theo quy định để giáo viên có thể được hưởng hỗ trợ. Mặt khác, theo Nghị định giáo viên phụ trách được hỗ trợ phải có trình độ đào tạo đạt chuẩn trở lên, giáo viên trình độ trung cấp sẽ không được hỗ trợ, thực tế tỉ lệ giáo viên trình độ này còn nhiều. Bên cạnh đó, đội ngũ cán bộ quản lý, nhân viên tham gia trực tiếp quản lý, chăm sóc, nuôi dưỡng trẻ cũng không nhận được hỗ trợ. Điều này ảnh hưởng đến tâm lý gắn bó với cơ sở giáo dục mầm non ngoài công lập của đội ngũ (Hải Dương, 2023). Ngoài ra, một số trẻ là con công nhân nằm ngoài khu công nghiệp không được hưởng chế độ hỗ trợ như trẻ trong khu công nghiệp. Điều này khiến các địa phương gặp khó khăn trong công tác truyền thông về giáo dục mầm non (Bình Dương, 2023).

Kết quả đánh giá về mức độ đáp ứng theo nội dung chính sách cho thấy hầu hết cán bộ quản lý, giáo viên mầm non đánh giá các chính sách hỗ trợ học phí cho trẻ mầm non ngoài công lập cao nhất trong các chính sách liên quan, chính sách về hỗ trợ về đất đai/thu hút đầu tư/hỗ trợ thuế được đánh giá đáp ứng mức thấp nhất, chính sách về hỗ trợ cơ sở vật chất, trang thiết bị đồ dùng, đồ chơi được đánh giá đáp ứng mức trung bình. Song có sự khác biệt trong nhận định giữa cán bộ quản lý và giáo viên (Sig. = 0,019).

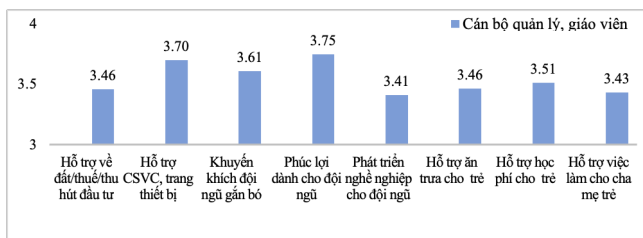
Kết quả khảo sát về vai trò của chính sách phát triển giáo dục mầm non trong việc nâng cao chất lượng giáo dục mầm non ngoài công lập cho thấy hệ thống chính sách được ban hành góp phần nâng cao chất lượng chăm sóc, nuôi dạy trẻ trong các cơ sở giáo dục mầm non cả công lập và ngoài công lập.

Biểu đồ 2: Ý kiến đánh giá về vai trò của chính sách phát triển giáo dục mầm non ngoài công lập (đơn vị: %)

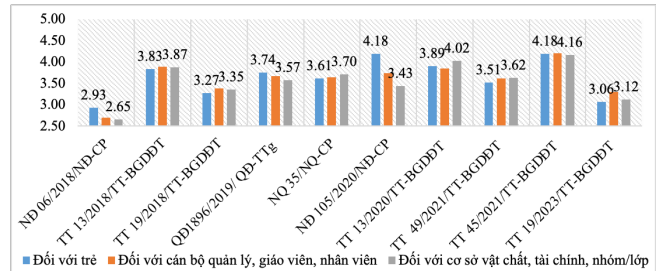
Kết quả khảo sát cho thấy, có 75,9% ý kiến được khảo sát cho rằng, các chính sách góp phần nâng cao chất lượng giáo dục mầm non ngoài công lập trong việc phát triển toàn diện ở trẻ, tăng cường sự hợp tác giữa cha mẹ trẻ và cộng đồng địa phương, khuyến khích sự phối hợp cộng đồng địa phương trong chăm sóc, giáo dục trẻ bất kể công lập hay ngoài công lập.

Kết quả đánh giá việc thực hiện chính sách phát triển giáo dục mầm non ở công lập và ngoài công lập cho thấy ý kiến của cán bộ quản lý, giáo viên được khảo sát tại Hải Dương, Đà Nẵng, Hà Nội và Bình Dương đều thống nhất nhấn mạnh rằng, có sự khác biệt trong việc thực hiện các chính sách ở các cơ sở giáo dục mầm non công lập và ngoài công lập. Sự khác biệt lớn nhất được ghi nhận là các chính sách phúc lợi chỉ dành cho cán bộ quản lý, giáo viên, nhân viên làm việc trong các cơ sở giáo dục mầm non công lập mà không dành cho các đối tượng làm việc tại cơ sở giáo dục mầm non ngoài công lập. Cụ thể, mức khác biệt cao nhất (3,75), thấp nhất (3,41) là đánh giá về việc phát triển nghề nghiệp cho đội ngũ cán bộ quản lý, giáo viên, nhân viên và chính sách liên quan như hỗ trợ về đất đai/ thu hút đầu tư/hỗ trợ thuế, hỗ trợ cơ sở vật chất, trang thiết bị. Sự khác biệt này do nhiều nguyên nhân khác nhau, song đều ảnh hưởng đến tâm lý gắn bó của đội ngũ với cơ sở giáo dục mầm non ngoài công lập.

Biểu đồ 3: Đánh giá của giáo viên, cán bộ quản lý về sự khác biệt trong thực hiện chính sách phát triển giữa giáo dục mầm non công lập và ngoài công lập tại địa phương.

Kết quả phân tích tác động của các chính sách đối với giáo dục mầm non ngoài công lập được cụ thể qua Biểu đồ 4:

Biểu đồ 4: Ý kiến của cán bộ quản lý, giáo viên về mức độ tác động của các chính sách trung ương đối với trẻ, giáo viên, nhân viên, cán bộ quản lý và cơ sở vật chất, tài chính của cơ sở giáo dục mầm non ngoài công lập.

Kết quả khảo sát chỉ ra rằng, từng chính sách, văn bản đều có mức độ tác động khác nhau đến từng đối tượng thụ hưởng, địa phương khác nhau và không có chính sách nào không có tác động đối với giáo dục mầm non ngoài công lập. Trong đó, Thông tư 45/2021/TT-BGDĐT quy định về việc Xây dựng trường học an toàn, phòng, chống tai nạn thương tích trong cơ sở giáo dục mầm non được đánh giá có mức độ tác động cao nhất đối với trẻ. Nghị định số 06/2018/NĐ-CP của Chính phủ quy định Chính sách hỗ trợ ăn trưa đối với trẻ em mẫu giáo và đối với giáo viên mầm non có mức độ tác động thấp nhất đối với cơ sở vật chất, tài chính chính của cơ sở giáo dục mầm non ngoài công lập. Thông tư 19/2023/TT-BGDĐT về Hướng dẫn vị trí việc làm, cơ cấu viên chức theo chức danh nghề nghiệp và định mức số lượng người làm việc trong các cơ sở giáo dục mầm non công lập và Thông tư 19/2018/TT-BGDĐT về Kiểm định chất lượng giáo dục và công nhận đạt chuẩn Quốc gia đối với trường mầm non được đánh giá có tác động ở mức trung bình. Chính sách ưu đãi đất dành cho giáo dục và miễn thuế 5 năm là những chính sách nổi bật và có tác động trực tiếp, quan trọng, tạo điều kiện thúc đẩy sự phát triển của các cơ sở giáo dục mầm non ngoài công lập, đặc biệt tại các tỉnh/thành phố có quỹ đất hạn chế, giá đất cao như: Hà Nội, Đà Nẵng và Bình Dương. Đây là cơ sở để các chủ nhóm lớp/cơ sở mầm non quan tâm hơn đến đời sống của đội ngũ lao động, có chế độ giảm hoặc miễn học phí cho con em giáo viên, chú ý đầu tư cơ sở vật chất, góp phần ổn định đội ngũ, nâng cao chất lượng chăm sóc, giáo dục trẻ.

Kết quả khảo sát về những thuận lợi, khó khăn khi thực hiện các chính sách phát triển giáo dục mầm non cho thấy hầu hết các cơ sở giáo dục mầm non ngoài công lập đáp ứng được nhu cầu gửi con của cha mẹ trẻ về địa điểm, về giờ giấc, về kinh phí... Tuy nhiên, có trên 80% ý kiến được khảo sát cho rằng,

mặc dù nhu cầu gửi trẻ của phụ huynh là công nhân rất lớn, nhưng các gia đình công nhân hầu hết sống tạm trú nên số lượng trẻ ra lớp tại các cơ sở ngoài công lập không ổn định. Tùy thuộc vào điều kiện kinh tế xã hội, một số địa phương đã mở rộng chính sách của trung ương, gia tăng số lượng, đối tượng thụ hưởng chính sách. Song việc mở rộng này hầu như chưa thực hiện được ở giáo dục mầm non ngoài công lập. Thêm vào đó, một số chính sách chỉ áp dụng cho các cơ sở giáo dục mầm non công lập như: chế độ khen thưởng, thi đua, bình bầu. Những khác biệt này khiến các cơ sở giáo dục mầm non ngoài công lập gặp nhiều khó khăn trong công tác tuyển sinh cũng như tuyển dụng giáo viên.

Kết quả khảo sát các yếu tố ảnh hưởng đến chính sách phát triển giáo dục mầm non ngoài công lập cho thấy yếu tố có ảnh hưởng nhiều nhất đến chính sách phát triển giáo dục mầm non ngoài công lập chính là sự nhận thức và năng lực của cán bộ quản lý, giáo viên mầm non về vai trò và thực thi các chính sách phát triển giáo dục mầm non (3,49) cũng như nhu cầu gửi con của cha mẹ trẻ và vấn đề xã hội hóa giáo dục mầm non ngoài công lập (3,48); Yếu tố có ảnh hưởng ít nhất là việc định hướng phát triển giáo dục ngoài công lập (3,29). Các yếu tố như: sự đầy đủ, phù hợp và kịp thời của hệ thống văn bản pháp lý do cơ quan quản lý cấp trung ương và địa phương ban hành; điều kiện phát triển kinh tế - xã hội, trình độ dân trí của địa phương; sự hỗ trợ kịp thời về tài chính, đất đai, thuế... được đánh giá là có ảnh hưởng ở mức trung bình đến chính sách phát triển giáo dục mầm non ngoài công lập.

3.2.3. Đề xuất giải pháp về chính sách phát triển cơ sở giáo dục mầm non ngoài công lập

a. Xây dựng các chính sách để nâng cao chất lượng nguồn nhân lực làm việc tại các cơ sở giáo dục mầm non ngoài công lập

Cần điều chỉnh, bổ sung các chính sách dành cho các đối tượng làm việc trong các cơ sở giáo dục mầm non gồm cán bộ quản lý, giáo viên, nhân viên. Các chính sách này cần tập trung giải quyết các vấn đề tồn tại liên quan đến nâng cao nhận thức và năng lực của cán bộ quản lý, giáo viên, nhân viên làm việc tại các cơ sở giáo dục mầm non ngoài công lập về chế độ làm việc (khối lượng, thời gian làm việc, hình thức đánh giá hiệu quả công việc), chế độ đãi ngộ (thưởng, phạt, các hình thức hỗ trợ và điều kiện để được nhận hỗ trợ),... nhằm đảm bảo sự phù hợp, công bằng cho các đối tượng làm việc tại các cơ sở giáo dục mầm non ngoài công lập so với cơ sở giáo

dục mầm non công lập cũng như so với các ngành nghề khác và so với mặt bằng chung của xã hội. Ví dụ: Sửa đổi Thông tư số 48/2011/TT-BGDĐT ngày 29 tháng 11 năm 2011 của Bộ Giáo dục và Đào tạo về chế độ làm việc 8 giờ/ngày, 40 giờ/tuần cho giáo viên mầm non trong đó 6 tiếng trên lớp và 2 giờ chuẩn bị bài giảng...

b. Điều chỉnh các chính sách dành cho trẻ học tại các cơ sở giáo dục mầm non ngoài công lập.

Các chính sách hỗ trợ cho trẻ mầm non cần được điều chỉnh đối tượng thụ hưởng để bao gồm cả trẻ học tại các cơ sở giáo dục mầm non ngoài công lập nhằm đảm bảo sự công bằng cho mọi trẻ, bất kể học tại cơ sở giáo dục nào như: chính sách miễn, giảm học phí, hỗ trợ các chi phí khác cho trẻ.

Ví dụ, cần cụ thể hóa chính sách về phát triển giáo dục mầm non đã được nêu tại Nghị định số 105/2020/NĐ-CP về Chính sách phát triển giáo dục mầm non ngày 08 tháng 9 năm 2020 như: mở rộng phạm vi đối tượng thụ hưởng đối với trẻ là con em công nhân ở trong và ngoài khu công nghiệp, hạ thấp tỉ lệ trẻ là con công nhân xuống dưới 30% trẻ/lớp như hiện nay. Điều chỉnh các chính sách cụ thể theo hướng tạo cơ hội và điều kiện tốt hơn cho nhóm trẻ ở các cơ sở ngoài công lập có cha mẹ là công nhân hoặc người có thu nhập thấp; mở rộng phạm vi đối tượng thụ hưởng chính sách, bao gồm trẻ là con em công nhân ở trong và ngoài khu công nghiệp. Việc điều chỉnh các chính sách cần theo hướng tạo cơ hội và điều kiện tốt hơn cho các nhóm trẻ thuộc cơ sở giáo dục mầm non ngoài công lập có cha mẹ là công nhân hoặc người thu nhập thấp, dựa trên các minh chứng cụ thể về nguồn thu nhập của cha mẹ trẻ.

c. Xây dựng và hoàn thiện hệ thống văn bản quy phạm pháp luật, các quy định, hướng dẫn chi tiết, tạo hành lang pháp lý cho việc quản lý và điều hành các hoạt động trong các cơ sở giáo dục mầm non ngoài công lập.

Việc đơn giản hóa thủ tục hành chính, rút ngắn thời gian cấp phép hoạt động, bảo đảm tính minh bạch và công khai trong quá trình duyệt các dự án đầu tư giáo dục cũng là yếu tố quan trọng giúp thu hút sự tham gia của các thành phần kinh tế vào giáo dục mầm non. Đồng thời, có cơ chế giám sát, đánh giá định kì để đáp ứng thời gian điều chỉnh và hoàn thiện các văn bản quy phạm pháp luật, đảm bảo môi trường giáo dục phát triển theo hướng chất lượng, công bằng và bền vững, đáp ứng nhu cầu ngày càng tăng của xã hội.

d. Nhằm thúc đẩy sự phát triển bền vững cho các cơ sở giáo dục mầm non ngoài công lập, cần bổ sung, điều

chính và hoàn thiện các chính sách thu hút đầu tư, tạo môi trường thuận lợi cho các tổ chức, doanh nghiệp, cá nhân tham gia.

Trước hết, cần có cơ chế hỗ trợ tài chính mạnh thông qua các chính sách ưu đãi như miễn, giảm thuế thu nhập doanh nghiệp, thuế giá trị gia tăng đối với các cơ sở giáo dục mầm non ngoài công lập, đồng thời giảm hoặc miễn tiền thuê đất, cung cấp đất với giá ưu đãi để xây dựng trường học, bảo trì cơ sở vật chất đáp ứng tiêu chuẩn cho các cơ sở giáo dục mầm non ngoài công lập.

Bên cạnh đó, việc hỗ trợ đầu tư vào trang thiết bị, học liệu phục vụ chăm sóc, giáo dục trẻ bằng cách phát triển các chương trình hỗ trợ hoặc vay ưu đãi giúp đỡ các cơ sở giáo dục mầm non ngoài công lập có đủ điều kiện nâng cao chất lượng. Nhà nước hỗ trợ ban hành các chính sách xã hội hóa phù hợp, khuyến khích sự tham gia của các doanh nghiệp và tổ chức phi chính phủ trong việc cung cấp trang thiết bị, tài liệu, xây dựng môi trường an toàn, lành mạnh, thân thiện cho trẻ mầm non.

e. Tăng cường công tác phối hợp liên ngành để cải thiện chất lượng giáo dục mầm non ngoài công lập thông qua việc phân tích, dự báo nhu cầu của xã hội đối với giáo dục mầm non ngoài công lập, giảm thiểu khó khăn do sự chồng chéo trong quản lý nhà nước đối với các cơ sở giáo dục mầm non ngoài công lập.

Đưa ra các hình thức phối hợp hợp lý để xác định hoặc dự báo nhu cầu của người dân đối với giáo dục mầm non ngoài công lập của địa phương, tạo nền tảng quan trọng để các nhà đầu tư trong và

ngoài nước đưa ra được những quyết định có hay không việc đầu tư tại địa phương, từ đó giúp các cơ sở giáo dục mầm non ngoài công lập phát triển một cách bền vững.

4. Kết luận

Giáo dục mầm non phù hợp sẽ tạo sự khởi đầu cho sự phát triển toàn diện của trẻ, khơi dậy sự ham hiểu biết, đặt nền tảng cho các cấp học tiếp theo và cho việc học tập suốt đời. Từ chính sách của trung ương có vai trò định hướng, hướng dẫn các địa phương xây dựng chính sách cụ thể phù hợp với các điều kiện thực tiễn. Mục tiêu của các chính sách, dù ở cấp trung ương hay địa phương, đều là tạo những điều kiện thuận lợi nhất, cả về vật chất, tài chính và con người để giáo dục mầm non ngoài công lập phát triển lành mạnh, bền vững. Việc xác định chính xác mức độ đáp ứng của các chính sách sẽ là cơ sở, nền tảng đề xuất giải pháp để phát triển giáo dục mầm non ngoài công lập, góp một phần lớn vào việc mở rộng cơ hội tiếp cận giáo dục chất lượng cho mọi trẻ em, đảm bảo công bằng trong giáo dục trẻ, từ đó nâng cao chất lượng giáo dục mầm non, tạo tiền đề cho sự phát triển toàn diện của trẻ. Đặc biệt, góp phần không nhỏ để đạt và vượt một số chỉ tiêu, mục tiêu của trung ương, của địa phương, phù hợp với từng điều kiện cụ thể.

Lời cảm ơn: Bài báo là một trong những sản phẩm của đề tài Khoa học công nghệ cấp Bộ của Bộ Giáo dục và Đào tạo: “Nghiên cứu chính sách phát triển giáo dục mầm non ngoài công lập ở Việt Nam”, mã số B2023-VKG-30.

Tài liệu tham khảo

- Bộ Giáo dục và Đào tạo. (31/12/2020). *Thông tư số 52/TT-BGDĐT ban hành Điều lệ trường mầm non*.
 Hoàng Phê. (1999). *Đại Từ điển Tiếng Việt*, NXB Văn hóa Thông tin.
 Nguyễn Văn Phúc. (2020). *Phân tích và đánh giá chính sách*, NXB Chính trị Quốc gia Sự thật.
 Nguyễn Đăng Thành. (2002). *Báo cáo Chính sách và những vấn đề cơ bản chỉ phối việc hoạch định chính sách ở Việt Nam*. Học viện Chính trị Quốc gia Hồ Chí Minh.
 Quốc hội. (14/6/2019). *Luật Giáo dục*, Luật số 43/2019/QH14.
 Sở Giáo dục và Đào tạo Đà Nẵng. (2023). *Báo cáo, chính sách phát triển giáo dục mầm non ngoài công lập*.
 Sở Giáo dục và Đào tạo Hải Dương. (2023). *Báo cáo chính sách phát triển giáo dục mầm non ngoài công lập*.
 Sở Giáo dục và Đào tạo Bình Dương. (2023). *Báo cáo chính sách phát triển giáo dục mầm non ngoài công lập*.
 Thu, MD., Thang, TN., Binh, TH, Hong, TTP. (2023). *The trends of policy research onto non-public preschool*

- education - findings from scopus database*. v. 14 n. 11 (2023): Revista de Gestão e Secretariado v.14, n.11, 2023 <https://doi.org/10.7769/gesec.v14i11.3135>
 Trung tâm Nghiên cứu giáo dục mầm non. (2020). *Báo cáo đánh giá kết quả Đề án 404 (Quyết định 404/QĐ Ttg phê duyệt Đề án Hỗ trợ, phát triển nhóm trẻ độc lập tư thực ở khu vực khu công nghiệp, khu chế xuất đến 2020*, ngày 20 tháng 03 năm 2014.
 Trần Thị Ngọc Trâm. *Đề tài Khoa học và công nghệ cấp Bộ Đổi mới quản lý cơ sở giáo dục mầm non ngoài công lập trong quá trình hội nhập quốc tế*, Mã số B2010-37 - 88 CT.
 Unicef Việt Nam. (2016). *Báo cáo khảo sát thực trạng và cơ chế quản lý nhóm trẻ độc lập tư thực tại Việt Nam Nghiên cứu tại khu đông dân cư, khu công nghiệp và khu vực dân tộc thiểu số*. <https://s.net.vn/8Tj4>
 Vụ Giáo dục Mầm non. (2024). *Báo cáo kết quả thực hiện nhiệm vụ năm học 2023 - 2024, phương hướng, nhiệm vụ năm học 2024 - 2025, đối với giáo dục mầm non*.